

ISSN: 3060-4613

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№6/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1178 sahifa,
5-iyun, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapiirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024-yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Iqim o'zgarishi muammolari va "yashil ko'nikmalar"ning rivojlanishi.....	14
<i>Abdurashit Karimovich Avliyaqulov</i>	
TTJlardagi qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish bo'yicha ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish.....	18
<i>Xasanboy U. Abdusamatov</i>	
Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili	26
<i>Jalilov Nodirjon Azamatovich</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning sibling munosabatlari diagnostikasi.....	30
<i>G'ayibova Nargiza Anorbayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillari	33
<i>Hakimova Gulmira To'xtatosheva</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni muzey pedagogikasi vositasida rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlarini	37
<i>Marayimova Kibriyaxon Islomjon qizi</i>	
Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri	41
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodova</i>	
Сторителлинг как инструмент формирования ценностных ориентаций старшеклассников	44
<i>Умрихина Виктория Игоревна</i>	
Формирование эстетических предпочтений учащихся музыкальных школ в условиях инклюзивного образования на основе стилевого подхода	52
<i>Ахунова Умида Ойбековна</i>	
Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi: o'qitish va boshqaruvdagi o'rni	55
<i>Abduxamidova Muyassar Xalimjon qizi</i>	
Buxorodagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi.....	60
<i>Axrorov Ixtiyor Doniyorovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning moslashuvida oila va maktabning roli	63
<i>Dadaboyev Jahongir Sherdil o'g'li</i>	
Влияние длительной госпитализации на образовательную траекторию ребенка: междисциплинарный подход	67
<i>Сайфутдинова Насиба Нурматовна</i>	
O'yinning bola faoliyati sifatidagi mohiyati va o'ziga xosligi.....	75
<i>Otasheva Lola Shoto'rayevna</i>	
Psixologik tadqiqotning umummetodologik va xususiy metodologik tamoyillari	78
<i>Xodjimatoeva Nazira Toshmatovna, Mallayeva Gulshoda Maxmudjonovna</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda inklyuziv ta'limning o'rni	81
<i>B. Xusniddinova</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish	85
<i>Zulaykho Samatovna Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini dars jarayonida rivojlantirish texnologiyasi	89
<i>Xudaybergenova Nawrizbiyke Qanat qizi</i>	
Sonlarni obrazlar bilan bog'lash orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	92
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna</i>	
Methodology of Teaching English to Preschool Children	96
<i>Khurshida Tojimurodova</i>	
Malaka oshirish jarayonida yo'riqchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati..	100
<i>Ch. B. Nalibayeva</i>	
O'qituvchilarning o'quvchilar bilan hamkorlik munosabatlari	103
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Falsafada haqiqatni izlash: empirizm va rasionallizmning o'rni.....	106
<i>Boymirzayeva Xurshida Sobirovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot bilan ishlashni o'rgatishning didaktik asoslari	110
<i>Ismoilov Ravshan Yakubjon o'g'li</i>	

An Evaluation of the Impact of The Theme-Based Approach on Young Learners' Speaking Development..	113
Khamraeva Gulchekhra Ibrakhimovna	
O'smirlar o'rtasida o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar	118
Majidov Jasur Baxtiyarovich, Xolmatova Dilorom Vahobjon qizi	
Informatika fanini o'qitishda mobil dasturiy vositalaridan foydalanish imkoniyatlari	123
Jo'rayev Ilhom Isxoqovich	
Muqimiy asarlari vositasida talabalarda kitobxonlik tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish	126
Muxlisa Satriiddinova Muhitdinova	
Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi	132
Nuriddinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni ruhlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	136
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Samandarova Dildora Javlon qizi	
Tizimli-faoliyatli yondashuv asosida umumpedagogik akt kompetentlikni shakllantirish muammosining nazariy-metodologik jihatlari.....	139
Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi	
Nutqiy kamchiliklarni kamaytirishda o'yinlarning o'rni.....	143
Jabborova Oltinoy	
Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati	146
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich	
Ta'lim tizimini boshqarishda talabalar boshqaruvining qiyosiy tahlillari	150
Uzaqov Nomozali Hamdamovich	
Zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagoglarning boshqaruv malakasini rivojlantirish yo'llari	153
Z. M. Zarifova	
Rossiya imperiyasining Surxon vohasi qishloq xo'jaligi va irrigatsiya tizimidagi siyosati tarixi	159
Abdurashidov Anvar Abdurashidovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruh tarbiyalanuvchilarini badiiy adabiyot bilan tanishtirish texnologiyalari.....	164
Axmadaliev Sidiqjon Yigitallievich	
Ota-onalarning ta'lim sifatiga ta'siri.....	167
Axmadqulova Ozodaxon Xamidullo qizi	
Surxon voxasi toponimlarining tarixshunosligi.....	170
Boboyeva Sitara Ro'zimaxmatovna	
O'zbek etnopedagogikasi rivojlanishining nazariy asoslari.....	174
Davlatova Shaxnozaxon Doniyor qizi	
Sihatgohlarda davolanuvchilar salomatligini saqlashda jismoniy tarbiya vositalaridan samarali foydalanish texnologiyalari.....	178
G'aniyev Suxrob Abduvali o'g'li, Ergashov Shoxrux Yusuf o'g'li	
Ikkinchi jahon urushi davrida Surxon vohasi ayollarining maorif va madaniyat sohasiga qo'shgan munosib hissalari.....	183
Hakimova Muyassar Rashidovna	
Kitob mutolaasining pedagogik-psixologik asoslari	188
Il'yasova Dilshoda Akmal qizi	
O'zbekiston tarixini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Turkistondagi siyosiy jarayonlar, Turkiston muxtoriyati.....	191
Isaev Oybek Axmed o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda ona tili fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishda matnlar ustida ishlash metodikasi....	195
Iskandarova Maftuna Quvondiq qizi	
Sinfidan tashqari tadbirlarda o'smir yoshdagi o'quvchilarning ijtimoiy tashabbuskorligini tarbiyalash metodi.....	199
Latipova Nigoraxon Isakovna, Ibraimov Xolboy Ibragimovich	
Tarixni o'rganishda yordamchi tarixiy fanlarning ahamiyati	202
Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna	
Increasing the Efficiency of Economic Education Through Project-Based Educational Technologies	210
Nurmatova Maftuna Ilkxamovna	
Rassom O'rol Tansiqboyev asarlari vositasida maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tabiat manzarasini chizishga o'rgatish.....	213
Po'latov Foziljon Usibjonovich	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni.....	216
Qayumova Odinaxon Buvarayim qizi	
Milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	219
Sa'dullayeva Sarvinov Ubadullo qizi	
Neyrodinamik gimnastikalar yordamida o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirish.....	223
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasi va korrektsiyasi.....	228
Saotmuradova Zebo Yuldash qizi	
Musiqiy-nazariy fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning xususiyatlari.....	232
Shukurova Nilufar Gayratovna	
Maktabgacha ta'lim direktori shaxsiy kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish.....	237
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi	
Surxon vohasining ijtimoiy hayotida sog'lomlashtirish oromgohlarining o'rni.....	241
Tilovov Qorjov Bekbayevich	
O'quvchilarning ma'naviy immunologik tarbiyasini shakllantirishning ilmiy asoslari.....	248
Toshmamatova Shoxsanam Muzaffar qizi	
Theoretical Foundations, Essence, Content and Forms of Economic Education for Students of Grades 5-6 of Secondary Schools.....	251
Turakhanov Oybek Davlatovich	
Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorati.....	257
Usarova Muborak Xabibulla qizi, Abduraxmanova Matluba Kamoliddin qizi	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ yondashuvga asoslangan o'qitish metodlarini takomillashtirish usullari.....	260
Xoliqova Matluba Mardon qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jarayonini takomillashtirishning shakl, metod va vositalari.....	263
Xudoyqulova Sevara Yorqul qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy tarbiyasida xalq pedagogikasi an'alaridan foydalanish.....	266
Yunusova Dildoraxon Xikmat qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish.....	270
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna	
Способы и средства обучения ценности времени в младших классах (на уроках русского языка).....	275
Ниязова Хилола Хаят кизи	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования.....	278
Турдикулова Эъзохон Эркинжон кизи	
5–7-sinflar ingliz tili darsliklaridagi muloqot matnlarining tahlili.....	281
Abdumurodova Dilnoza Azimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni.....	284
Abduraxmonova Noila Nasim qizi	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fani rivojlanish tarixi.....	289
Abduraxmonov Zaribjon Mansurovich, Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi, G'ofurova Zarnigorxon Shuxratovna	
Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning nazariy asoslari.....	293
Ahmadova Kamola Ahmad qizi	
Methodology for Increasing the Efficiency of Training 10–12-Year-Old Tennis Players.....	297
Akhmedova N. I.	
Musiqqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ingliz tili fani doirasida kasbiy-muloqotni rivojlantirish tamoyillari.....	301
Ashurova Zulayxo Erkinovna	
Pedagogik oliy ta'limda "tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi" modulini o'qitishning pedagogik va metodik xususiyatlari.....	306
Boliyeva Lola Shukurovna	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	309
Rahmon Ernazarov	
Maktabgacha ta'limda kompyuter texnologiyalari orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlash.....	313
G'ulomova Muxlisa Ulug'bek qizi	

Maktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari.....	317
Karimova Umida Sharopovna	
Raqamli ta'lim muhitini shakllantirish asosi sifatida kichik maktab o'quvchilariga informatika va axborot texnologiyalarini o'qitishning o'quv-uslubiy ta'minoti.....	322
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Aliyev Mahmud Muso o'g'li	
Использование личностно-ориентированных образовательных технологий в дошкольном образовании	327
Мирзатова Гулшода Худойбердиевна	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish mohiyati.....	332
Najmiddinova Saodat Abdvohid qizi	
Ta'lim jarayonida mozaika texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish.....	335
O'rinov Rustambek Yoqubjonovich	
Oilaviy munosabatlarga ijtimoiy-psixologik ta'sirlar va ularning ahamiyati	340
Otanazarova Muhayyo Uktamova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat faoliyatini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi	344
Radjapova Gulbahor Mamatraimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarini shakllantirish metodik muammo sifatida...	348
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Voleybol sport seksiya mashg'ulotlarini tashkil etishda ishlab chiqilgan ilmiy-metodik dastur va anketa so'rovi natijalari tahlili	352
Sulaymonov Jahongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adabiy va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interfaol va kollaborativ metodlar qo'llanilishi	361
Temirova Iqbol Sadriddinovna	
Zamonaviy gumanitar bilimlarda "axborot kompetentligi" tushunchasining tarixiy-mantiqiy tahlili.....	365
Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	369
Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna	
Gumanitar fanlarda milliy folklordan foydalanishning ahamiyati.....	372
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Методика усовершенствования коммуникативной толерантности детей в процессе изучения русского языка и литературы в начальных классах	376
Тошматова Мукаррам Джумановна, Дадаева Фируза Акрамовна	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	380
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
Формирование коммуникативных умений учащихся младших классов средствами филологических наук	383
Хожиева Малика Хусниддиновна	
The Formation of Syntactic Paradigmatics.....	388
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Oliy ta'limda zoologiya fanini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	391
Xonnazarova Mamlakat To'liqinova	
O'zbek kurashchilarining kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari.....	395
Qon'irbaev Dastan	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof olamga nisbatan mas'uliyatliklikni takomillashtirish mexanizmi	399
Abdulhakimova Fotima Turduqil qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik-psixologik qonuniyatlari	403
Abdusattorova Umida Abdusamat qizi	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonini tashkil etish yo'nalishlari	406
Ametova Guljamila Elbrusovna	
Fanlararo aloqadorlik asosida tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari...	410
Babayeva M. A.	

Rahbarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni boshqarish chora-tadbirlari.....	413
Bagmatov Davlatjon	
Rivojlanayotgan davlatlarda ota-ona va farzand munosabatlari.....	418
Bobojonova Nazira Merganboy qizi	
Huquqiy fanlarni innovatsion o'qitish usullarining afzalliklari	422
Dauletbaeva Jadiraxan Aliy qizi	
Ona tili o'qituvchilarining nutqi bilan bog'liq muammolar va unga doir yechimlar	426
G'. Do'stmurodov	
Barqaror rivojlanish kontekstida maktabgacha ta'lim: bolalarda ekologik ongni shakllantirish.....	430
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks yondashuv	433
Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi	
Transformatsiya-lashayotgan jamiyatda yoshlarning shaxsiy resurslari va psixologik barqarorligi	437
Irisbayeva Qunduzxon	
Talabalarda kasbiy kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligi va uning natijalari	440
Ismanova Ma'mura Abdumo'minovna	
Maktabgacha yoshdagi serebral falajli bolalarda nutq va motorikani rivojlantirish	444
Isodullayeva Iqboloy Sodiqjonovna	
Talabalarining intellektual-kognitiv salohiyatini rivojlantirishda kredit-modul tizimining pedagogik jihatlari ..	447
J. Otepbergenov	
Yashil suvo'tlar (Chlorophyta) bo'limini o'qitish metodikasi	451
M. N. Xayitova	
Bo'lg'usi pedagoglarda empatik kompetensiyalarni rivojlantirish: zamonaviy yondashuvlar va amaliy strategiyalar	457
Mambetkarimova Indira Polatbaevna	
An Analysis of the Present-Day use of English Folklore in Education.....	460
Maxsudaliyeva Ranokhon Bakhodir qizi	
Yoshlarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning psixologik xususiyatlari	463
Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna	
Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati	466
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Boshlang'ich sinfda matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari	471
Norquvatova Diyora Davron qizi	
Zamonaviy ta'limda inklyuziv yondashuvlar: o'qituvchilarning kasbiy tayanchlarini takomillashtirish.....	475
Olimova Nodirabegim Ibrohimjon qizi	
Jadidlar ta'lim orqali jamiyatni o'zgartirishga intilganlari, ularning maqsadlari va erishilgan natijalar.....	479
Omonov Asliddin Sunnatovich	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	481
Rahmon Ernazarov	
Boshlang'ich ta'lim – inson kamolotining ilk poydevori!.....	485
Ravshanova Ra'no Raup qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish	489
Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi	
Mental arifmetika orqali bolalar intellektini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	493
Saydaliyeva Umidabonu Sharifjon qizi	
Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf ona tili darslarining samaradorligini oshirish muammosi	496
Sharipova Sevara Erkin qizi	
CEFR doirasida arab tilida yozma nutq kompetensiyasini baholash mezonlari va amaliy usullar	499
Sindarova Malika Aziz qizi	
VARK ta'lim modelining pedagogik oqibatlari	503
Temirova Mushtariybonu	
Kasbiy rivojlanish soatlarida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish	507
Temirova Rushana Ravshan qizi, Nishonova Durdona Olimjon qizi	
Teaching on Empty: Burnout Challenges in Elt Classrooms	511
Usmanova Nilufar Xasan qizi	
Ona tili ta'limini tashkil etish jarayonining ilmiy-nazariy tendensiyalari	514
Uzoqova Maftuna Abdirazzoqovna	

Критическое мышление в контексте эмоционального интеллекта.....	518
Нажмудинова Мадина Халимовна	
Реформа образовательной системы для повышения качества и доступности образования, как одна из целей устойчивого развития	521
АскарOVA Ф. А.	
Yengil atletika sport turida uzunlikka sakrovchilarni mashg'ulot jarayonida tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish uslubiyati.....	528
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Nutq – ijtimoiy taraqqiyot omili sifatida: maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanish bosqichlari va yondashuvlar	532
Sharipova Guzal Sodiqovna, Xabibullayeva Maftunaxon Vaxobjon qizi	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida multimedia vositalari orqali nutq madaniyatini shakllantirish modeli.....	535
Abduvaliyeva Farida Salimjon qizi	
Yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash tendensiyalari	539
Abirova Umida Nazarovna	
Tanqidiy fikrlash: tushunchasini tahliliy idrok etish	543
Akabirova Mexriniso Baxtiyorovna	
Nutq nuqsoniga ega bolalar diqqat xususiyatlari	547
Akbarova Ziyoda Qurbonjon qizi	
Milliy tarbiya asoslari fanini o'qitishning amaliyotdagi holati	550
Alisher Tursunov	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularni bartaraf etish yo'llari	554
Beketov Nurseit Alijan o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini oshirishda ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishda raqamli texnologiyalarning o'rni	558
Bovanova Umida Abduvahabovna, Meliqulova Oybahor Farhod qizi	
Neyropedagogika va zamonaviy ilmiy yondashuvlar	564
Duschanova Nilufar Sabirbayevna	
O'yin texnologiyasi asosida bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirish	567
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna	
Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida konstruksiyalashga oid ko'nikmalarni shakllantirish	570
Eshonqulova Ma'suda Xabibovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantirish markazlaridagi ta'limiy faoliyatlarni kuzatish va tahlil qilish metodikasi.....	573
Fayziyeva Mabudaxon Muxammadjonovna	
Duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirishda logopedik texnologiyalarning o'rni	576
Mahkamova Umida Abdusattorovna	
Kurash mashg'ulotlarining o'quvchilarni axloqiy tarbiyalashdagi roli: an'anaviy sportning pedagogik imkoniyatlari	579
Muratov Muzaffar Shermamatovich	
Autizm sindromli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda korreksion ishlar.....	582
Nabiyev Ravshanjon Shavkatjon o'g'li	
Sharq ma'rifatparvarlari va ularning gender tengligi haqidagi qarashlari	586
Norimonova Gulmira Ulug'bek qizi	
Sport vositasi orqali yoshlar o'rtasida ekstremizmning oldini olish yo'llari va mexanizmlari.....	589
Nosirova Dilnoza Sobirovna	
Sportchilarning individual funksional xususiyatlariga asoslangan mashg'ulot yuklamalarini optimallashtirish yo'llari	593
Olimov Shahobiddin Maribboy o'g'li, Sulaymonova Maktuba Xusan qizi	
Kasbiy sifatlarini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar foydalanish.....	597
Otanazarova Mohira Xamidbekovna	
Biologiya fanining ta'limdagi o'rni va o'qitishdagi muammolar.....	601
Pulatova Elnora Kadirovna	
Boshlang'ich sinf darsliklaridagi antroponimlarning funksional, leksik, semantik, morfologik tadqiqi	606
Qarshiyeva Gulbahor Shamil qizi	

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida .	609
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Professional Standards for Pre-Service Teachers	613
Sardor Rakhmanov	
Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	619
Sayidova Muxtaram Xamidullayevna	
Ingliz tilini o'rgatishda multimodal yondashuv asosida ta'limiy videolardan foydalanish strategiyasi	623
Solijonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini matn ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish	628
Sotiboldiyeva Shoxista Jaloliddin qizi, Shodmonqulova Sevara Rahmonqul qizi	
O'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni loyihalashtirish asoslarida talabani tarbiyaviy jihatlarini takomillashtirish ..	632
Temirov Ma'ruf Shuhrat o'g'li	
Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirishning avtomatlashtirilgan tizimlari fani orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	638
Umarova Fotima Abduraximovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda xalq pedagogikasi vositasida milliy xarakter xususiyatlarini shakllantirish omillari	641
Usmonova Muattar Bahadirjonovna, Hasanboyeva Kamola Dilmurod qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalarning bugungi kunda ta'lim sohasidagi qo'llanilishi	647
Xamroyeva Madina Dadajonovna, Umarov Husan Lazizi o'g'li	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	650
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Geografiya ta'lim yo'nalishi talabalarini o'qitish metodikasi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga oid tadqiqot ishlarining tahlili	655
Xodjaniyazova Shoxsanam Ergash qizi	
O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umurlar" romanida inson va uning ruhiyati	660
Xolmatova Ro'zixon Akmaljon qizi	
Talabalarda liderlikni shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik omillar	663
Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna	
Creative Games and Project-Based Learning in Physics Lessons	666
Yorqinbek Abduraimjanovich Mamatokhunov	
Теоретические основы и практическое применение компетентного подхода в обучении физике	670
Абдулхаким Хакимов	
Роль инклюзивной игровой деятельности в социальной адаптации детей с инвалидностью дошкольного возраста	673
Плиева Руслана Владимировна	
"Beruniy asri" yoxud Beruniyning xarizmatik qobiliyati va uning boqiy ilmiy merosi	676
Saifnazarov Ismoil, Sultonov Tursinboy	
Значение наблюдения и педагогической диагностики в инклюзивном образовании	682
Тургунова Нилуфар Абдусаломовна	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish texnologiyalari	685
Xaydarova Shaxlo Narzullayevna, Azimova Gulmira Xayrullayevna	
Диалог культур в рассказе "Келинка" галины ширяевой: гендерная и этнокультурная перспектива ..	689
Чернова Татьяна Алексеевна	
Ijtimoiy va gumanitar fanlarning pedagogik ahamiyati: Xo'ja Vali avlodlari misolida	692
Umurov Sharif Rajabovich	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari: didaktik yondashuvlar va ilg'or ilmiy modellarning tahlili	695
Umarova Zaxro Abduraxim qizi	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvga oid dolzarb masalalar	701
Sharofat Juraqulova Baxtiyorovna	
Bo'lajak ingliz tili mutaxassislarining sun'iy intellekt kompetensiyasi	704
Ibragimova Hilola Bahodirjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida kurash sport turini keng rivojlantirish	709
Ochilov Elbek Olimovich	
Muhandislik grafikasi ta'limida talabalarning grafik ishlarni bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish	712
Ashirboyev A. O., Muxamedjanova G. J.	

Futbol mashg'ulotlarida o'quvchilarda jamoaviy ruhni pedagogik usullar bilan rivojlantirish	715
<i>Axmedjanov Shuhrat Boltayevich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish	718
<i>Bamullayeva Shodiyona Nasrullo qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarining sifat va samaradorligini oshirishning nazariy hamda ilmiy asoslari	721
<i>Esanov Muzaffar Xoshimovich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	726
<i>Eshmuminova Dilshoda Iskandarovna</i>	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida pedagogik yondashuvlarning roli	730
<i>Jumanova Iroda Shokirjon qizi</i>	
Arab xattotlik san'atining rivojlanishi	733
<i>Mamarajabov Mirqosim Ramazon o'g'li</i>	
Educational Effectiveness of the Question-and-Answer Technique in Working With English Texts	737
<i>Muradulloyeva Sevinch Soxibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika va geometriya darsliklarida STEAM yondashuvi asosida o'qitishning imkoniyatlari	740
<i>Nazarova Shahzoda</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quv jarayoniga sun'iy intellektni tatbiq etishning metodik asoslari (sinfidan tashqari ishlar misolida)	744
<i>Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi</i>	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilarda ijtimoiy faollikni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari	748
<i>Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining imkoniyatlari	751
<i>Qurbonov Sanjar Rajabboyevich</i>	
Sportchi salomatligini baholashda zamonaviy texnologiyalar	754
<i>Samandarov A. X.</i>	
Sport tashkilotlari uchun marketing, e-marketingning foydalari	758
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	
Futbol o'yinlari orqali o'quvchilarda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati	762
<i>Sattarov Qarshiboy Norqulovich</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalarda lingvistik kreativ intellektni shakllantirishning pedagogik shartlari	765
<i>Shodiyev Rizamat Davronovich, Jabborova Maftuna Komil qizi</i>	
Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishda direktorning strategik yondashuvi	770
<i>Tog'ayeva Shahnoza Shavkatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa tinglash	774
<i>Xodjayeva Nilufar Latipovna</i>	
Talabalarda kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish orqali sog'lom fikrlarni shakllantirish masalasi	778
<i>Xudayberganova Nargisa Qurbonbayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati	782
<i>Xursanova Marjona Baxtiyor qizi</i>	
Sun'iy intellekt – bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilari ta'limini modernizatsiya qilish vositasi sifatida	785
<i>Yoqubaliyeva Dilafruz Payzidin qizi</i>	
Tibbiy pedagogika: kasbiy ta'limda sog'lom turmush tarzi shakllantirishning psixopedagogik asoslari	788
<i>Ziyatov Muhammad Namazovich</i>	
Интерактивное обучение в развитии личности и критического мышления студентов	792
<i>Рысова Галия Байбулатовна</i>	
Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	795
<i>Begaliyev Fayzali Umaraliyevich</i>	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar	798
<i>Mahmudov Otamurod Hoshimovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida haykaltaroshlik san'ati bilan korrupsiyaga qarshi boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish	802
<i>Toshpulatova Fotima Saydullayevna</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari	805
<i>Abdulvohidov Turg'unali Abduqaxxor o'g'li</i>	
Zamonaviy pedagogik jarayonlarda uzluksiz kasbiy rivojlanish va uning o'quvchilarning natijalariga ta'siri	808
<i>Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi</i>	

Tibbiyot ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	811
<i>Amonova Madina Furkatovna</i>	
Matematika fanini o'qitishda fanlararo integratsiya.....	814
<i>Arabboyeva Zamiraxon Tadjibayevna</i>	
PISA 2025 tadqiqotlariga doir tajriba sinov ishlari (O'zbekiston misolida).....	817
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich</i>	
Maktabgacha ta'limning rivojlanish markazlarida ta'lim-tarbiya jarayonida o'yinlardan foydalanish va tahlil qilish.....	820
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish	824
<i>Matjanova Gulzada Annabayevna</i>	
Al-Xorazmiy asarlari vositasida talabalarda analitik fikrlashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	828
<i>Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi</i>	
Xalq og'zaki ijodi vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mehnat tarbiyasini shakllantirish	832
<i>Rahmonova Zamiraxon Yakubovna</i>	
Jonli tabiat burchagini tashkil etish metodikasi.....	835
<i>Yaylovboyeva Maftuna Lochinbek qizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda raqamli intellekt (DQ) va divergent fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	838
<i>Yusupova Xabiba Iriskulovna, Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Xusanova Dilraboixon Botiraliyevna</i>	
Integratsiyalashgan ta'lim jarayonida yaratiladigan metodikalar va loyiha ishlari.....	843
<i>Ergasheva Mahbuba</i>	
Инновационные педагогические подходы в системе образования и их эффективность	846
<i>Уринбаев Исроилжон Кадиржонович</i>	
Pedagogik faoliyatda kasbiy stress va uni keltirib chiqaruvchi omillar.....	851
<i>Boymirzayeva Nafisaxon Baxodir qizi</i>	
Talabalarda milliy tarbiya va axloqiy immunitet tushunchalarini rivojlantirishning milliy-tarixiy kontekstual jihatlarini	855
<i>Rasulov Baxtiyor Maxmudjonovich, Abdullayeva Arofatxon Abduvaxobovna</i>	
TRIZ texnologiyasi – uchinchi renessans poydevori	860
<i>Yusupova Gulshiraxon Zinatdinovna</i>	
Yoshlar mafkurasini shakllantirishda hozirgi zamon ijtimoiy tarmoq va raqamli platformalarning o'rni.....	865
<i>Xonimov Sharofiddin Bahodirovich</i>	
O'zbek tilini o'qitishda raqamli ta'lim resurslarining o'rni va xususiyatlari.....	870
<i>Ashurbayeva Rukiya Kaxxarovna</i>	
Xiva xonligining tashqi savdo aloqalari tarixidan	874
<i>Abduraimova Charos Nodir qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini boshqaruv madaniyatini shakllantirish omillari.....	878
<i>Abduraxmonova Xurshida G'ofurovna</i>	
Gandbol sport turini umumiy o'rta ta'lim maktablarida rivojlantirish.....	881
<i>Ahmadjonov Dilmurod Davronjon o'g'li, Abduraxmonov Saydillo Xakimovich</i>	
PIRLS xalqaro tadqiqotida matn, topshiriqlar va baholash mezonlari	884
<i>Amonova Aziza Saydulloyevna</i>	
Tibbiyot ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	888
<i>Amonova Madina Furkatovna</i>	
Morfonologiya va uni umumiy ta'lim tizimida o'qitish	891
<i>Asatullayeva Dilnavoz Jondullayevna</i>	
Biologiya darslarida lokal darajadagi texnologiyalardan foydalanish metodikasi	894
<i>Azimov Ibragimjon Toshpo'latovich, Mirzaboev Timur Bisenboy o'g'li, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi</i>	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining shakllari va umumiy tuzilishi	898
<i>B. R. Xudoyberdiyev</i>	
Cognitive Justification of Humor in Modern Linguistics	901
<i>Bektoshev Mubashirkhon Odilbek Ugli</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirish.....	905
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
Toshkent viloyatida rekreasion faoliyat rivojlanishining asosiy muammolari	910
<i>Djurayeva Lobar Vaxitovna</i>	

Didactic Features of Using E-Portfolios in Continuing Professional Development of Teachers	915
<i>Erkaboyeva Saodathon</i>	
O'quvchilar xulqida yuzaga keladigan salbiy o'zgarishlarning korreksiyalashga xizmat qiladigan manbalar	918
<i>F. A. Choriyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida chet tilida lug'at boyligini oshirishning samarali usullari	921
<i>G'ulomjonova Mubdi'ma G'ayratjon qizi</i>	
Kitobxon badiiy adabiyotni qanday anglaydi	924
<i>Hamdamova Dilshoda Rustamjon qizi</i>	
Zamonaviy ta'limda talabalarda ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	928
<i>Ibragimova Dilnoza Rashid qizi</i>	
The Pedagogical Role of the Community in Promoting Abilities of Students	931
<i>Isabayeva Dilfuza Komiljonovna</i>	
Ta'lim sifatini oliy ta'lim tashkilotlarida yaxshilashda til bilishning o'rni	934
<i>Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna</i>	
Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda ingliz tili darslarida interaktiv media vositalarining ta'siri	938
<i>Ismoilova Zarifa Abduqaxxorovna</i>	
O'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishda xalqaro baholash dasturlaridan foydalanish metodikasi	942
<i>Jabborova Shahodat Ibrohim qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida deontologik qadriyatlar va professional etikani rivojlantirish	945
<i>Kalandarova Fazilat Toxirovna</i>	
Voleybolda maxsus chidamlilikni rivojlantirishning umumiy tushunchalari	948
<i>Karimova Gulhayo Botirjon qizi</i>	
The Portrait of the Image of Manfred in the Translation of J.G. Byron's Poem "Manfred"	953
<i>Kurbonov Parda Akhmedovich</i>	
Suv aralashmasi temperaturasi aniqlash	958
<i>Mamatova Go'zaloy Jo'ramirzayevna, Mashrabboyeva Mubina Bobomurod qizi, Abdurahmonova Gulasal Avazbek qizi</i>	
Yosh bokschilarning texnik-taktik harakatlarini takomillashtirish yo'llari	961
<i>Mamatqulov Xusanboy Baxtiyor o'g'li</i>	
Maktab direktorlarini qo'llab-quvvatlashda asosiy ustun amaliyotlar va O'zbekiston ta'lim tizimida ularni qo'llash imkoniyatlari	965
<i>Mamura Tadjibayeva</i>	
Adabiy ta'limda scamper metodining qo'llanilishi	969
<i>Marjona Toshpulatova</i>	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari	974
<i>Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna</i>	
Umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni joriy etishning dolzarb muammolari va mavjud imkoniyatlari ..	977
<i>Mo'minova Qunduz Xolmamat qizi</i>	
"Jasper Jones" as New Life Given to The Novel "To Kill a Mockingbird"	982
<i>Nargiza Akhrorova</i>	
Sun'iy intellekt asosida matematik masalalarni yechish algoritmlari	985
<i>Oqnazarov To'liqin Jalilovich, Jo'rayev Mardon</i>	
Matematika darslarida kombinatorika elementlari va mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish metodikasi ..	990
<i>Panjiyeva Shahlo Zulfixor qizi</i>	
Bo'lajak xorijiy til o'qituvchilari lisoniy-muloqot kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan didaktik talablar	993
<i>Raximova Charosxon Baxromjon qizi</i>	
Kurash texnikasi va taktikasini bolalarga o'rgatish yo'llari	996
<i>Raxmonov Dilmurod Nusratovich</i>	
Pedagogical Technologies in Modern Education: Trends and Applications	999
<i>Salimova Bakhora Khurbanovna</i>	
Global ta'lim makonida milliy tarbiyani rivojlantirish istiqbollari	1003
<i>Sanaqulov Sardor Istamqulovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlari mavzusini o'rgatishda qiziqarli o'yinlardan foydalanish	1006
<i>Shomurotova Sevinchoy San'at qizi</i>	

Kredit-modul tizimida texnologik fanlar o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli avtomatlashtirilgan o'quv modullari yaratish imkoniyatlari	1009
<i>Turdikulova Sevara Abdumo'minovna</i>	
Tyutorlik faoliyatining zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati va murabbiylik an'analarning uzviyligi	1012
<i>Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich</i>	
O'zbekistonda til ta'limida innovatsiyalar: sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yondashuvi	1016
<i>Umarova Iroda Shavkatjon qizi</i>	
Pedagogical Situation of Developing Students' Critical Thinking	1020
<i>Usmonova Oydin Sherali kizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik texnikani rivojlantirishning didaktik omillari	1024
<i>Xolmo'minova Bahora Abduljalolovna</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyasini rivojlantirishga qo'yiladigan didaktik tamoyillar.	1027
<i>Xurshidjon Raximov Xursandjon o'g'li</i>	
O'zbekistonda steam ta'lim tizimini tatbiq etishning nazariy aspektlari	1031
<i>Yaxshiboyeva Sitara Toshpulat qizi</i>	
Oliy ta'limda talabalar ijodiy salohiyatini shakllantirishda pedagogik innovatsiyalarning o'rni va imkoniyatlari	1034
<i>Yuldashev Abdurauf Ro'zmatjonovich</i>	
Talabalarda nutqiy faoliyatni rivojlantirishga doir olib borilayotgan ishlarning joriy holati	1037
<i>Yusufova Gulhayo Nosirxon qizi</i>	
Ingliz tili fanini o'qitishda (PBL) loyiha va muammoga asoslangan metodika: O'zbekiston tajribasi va xalqaro amaliyot	1040
<i>Zarina Tasheva Djumayevna</i>	
Актуальные проблемы изучения русского языка	1043
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Применение цифровых средств обучения в курсе "Окружающий мир" для изучения народной экологии в начальной школе	1046
<i>Бобаева Зиёдахон Махамаджон кизи</i>	
Tasviriy san'at darslarini o'qitishga innovatsion yondashuv	1049
<i>N. P. Kaipov</i>	
Важность разработки стратегических программ развития страны	1052
<i>Каримова Нуржахон Олим кизи</i>	
Pedagog kadrlar kasbiy kompetentligi diagnostikasining kvalimetrik texnologiyalari	1056
<i>Mirsoliyeva Muhabbatxon To'xtasinovna</i>	
Анализ элективных курсов по информатике в зарубежных странах и их аналогов в системе образования Узбекистана	1060
<i>Урынбаева Азада Бахадировна</i>	
Multimedia texnologiyalarining ta'lim tizimiga integratsiyasi	1064
<i>Raximova Dilfuza Abduraxmonovna</i>	
Talabalarining kiberpedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik ta'minoti	1068
<i>Bekchonova Shoiri Bazarbayevna</i>	
Ta'limda IOT&AI texnologiyalari imkoniyatlari	1072
<i>Badalxodjayev To'liqinjon Ikramiddinovich</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazish metodlari	1076
<i>Eshturdiyev Abbos Erkin o'g'li</i>	
Yosh basketbolchilarni umumiy chidamliligini rivojlantirish bilan bog'liq muammo va yechimlar	1079
<i>Mamatov Pahlavon Urayimjon o'g'li</i>	
O'zbek oilalarida o'smir yigitlarni axloqiy tarbiyalashda etnopedagogika elementlaridan foydalanish	1082
<i>Nuradinov Furqatjon Rashidovich, Eshpo'latov Bekzod Muxiddin o'g'li</i>	
Muammoli ta'lim texnologiyalari asosida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini takomillashtirish	1085
<i>Otamurodova Yaxshigul Farxodovna</i>	
Maktab ta'lim jarayonida o'quvchilarning tayanch kompetentlik darajasini baholash	1088
<i>Sabitova Kamola Furkatovna</i>	
So'z va san'at: adabiyot darslarida san'at namunalaridan foydalanish	1094
<i>Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li</i>	
Bo'lajak logopedlarni korreksion jarayonlarini tizimli tahlil qilishning pedagogik imkoniyatlarini takomillashtirish (DENS-terapiya misolida)	1098
<i>Toshturdiyeva Zoyira Dusmurod kizi</i>	
O'rta va uzoq masofalarga yugurish texnikasini o'rgatish usullari	1101
<i>To'xtanazarov Qahramon Abduvahobovich</i>	

Futbol o'yinida to'p olib yurish texnikasi va taktikasi asoslari	1105
<i>Tursunqulov Mansur Mahmud o'g'li</i>	
Sport mashg'ulotlari jarayonida sportchilarni milliy harakatli o'yinlar vositasida jismoniy qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi(qo'l to'pi sport turi misolida)	1109
<i>Xayitboyev Nabijon Sheraliyevich</i>	
Глобализация, современность, узбекский язык и национальная идентичность	1113
<i>Думахонова Шодихон Искандар кизи</i>	
Talabalarning kasbiy tayyorligida raqamli savodxonlikning ta'siri	1118
<i>Orunbayeva Uminiso Sharabidinovna</i>	
Методические рекомендации для учителей начальных классов по использованию ИКТ на уроках математики	1123
<i>Тухтаева Шахноза Маратовна</i>	
Ona tili ta'limi jarayonida nutqiy kompetensiyalar ustida ishlash	1127
<i>Umurova Ruxshona Isomiddin qizi</i>	
Ko'rish nuqsoniga ega bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya	1130
<i>Ergasheva Fayoz Bahodir qizi</i>	
Индивидуальный подход в управлении интенсивностью и нормами нагрузки на этапе предподготовки у бегунов на средние дистанции	1134
<i>Гофуров Омадбек Ғайратжон ўғли</i>	
Yosh bokschilarni musobaqa faoliyatining obektiv malumotlar	1138
<i>Qon'irbayev Dastan</i>	
O'quvchilar kognitiv faolligining rivojlanishiga ta'sir etuvchi o'ziga xos jihatlari	1142
<i>Panjiyev Maqsud</i>	
Methods and Techniques for Teaching English Literature	1146
<i>Abdramanova Dilbar Purxanatdin qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'tkaziladigan jismoniy tarbiya darslarining zamonaviy ta'lim texnologiyalari	1151
<i>Ikrarov Amirbek Aminovich, Xudaybergenov Umidbek Yusufbayevich</i>	
Musiqqa o'qituvchilarining pedagogik mahorati	1154
<i>Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi</i>	
Badiiy idrok va estetik tarbiyada didaktik o'yinlarning ahamiyati	1157
<i>Salimova Ganjina Salomovna</i>	
Психолого-педагогические условия эффективного использования интерактивных игровых методов	1159
<i>Хафизова Машхура Аминовна</i>	
Особенности использования метода проектов в процессе дошкольного образования	1163
<i>Эшпулатов Шакир Набиевич, Пардаева Гульчехра Сафаровна</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini halq xunarmadchiligi asosida tayyorlash jarayoni pedagogik muammo sifatida	1168
<i>Amanbayev M. A.</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarda psixomotor va fazoviy tasavvurlarni shakllantirishning korreksion yondashuvlari	1172
<i>Usmanova Nilufar Ilhom qizi</i>	

AUTIZM SPEKTRI BUZILISHI BO'LGAN BOLALARDA PSIXOMOTOR VA FAZOVIIY TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISHNING KORREKSION YONDASHUVLARI

Usmanova Nilufar Ilhom qizi

Alfraganus Universiteti Maxsus pedagogika:
Logopediya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada emotsional-motor darajadagi psixik regulatsiyasi buzilgan bolalar bilan ishlashda qo'llaniladigan psixomotor korreksiya metodlari yoritiladi. Bolaning tana sxemasini shakllantirish, fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish, maqsadga yo'naltirilgan faoliyatni tashkil etish va o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha samarali mashq majmualari va o'yin texnikalari tavsiflanadi. Shuningdek, ota-onalarni korreksion jarayonga jalb qilishning ahamiyati hamda sensorimotor mashqlarni boshqa metodlar bilan uyg'un qo'llash masalalari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: psixomotor korreksiya, emotsional-motor regulatsiya, autizm spektri buzilishi, fazoviy tasavvurlar, tana sxemasi, sensorimotor mashqlar, ota-onalar bilan hamkorlik.

Abstract: This article discusses the methods of psychomotor correction used when working with children with impaired mental regulation at the emotional-motor level. Effective exercise programs and game techniques for the development of the child's body schema, the enhancement of spatial imagination, the organization of goal-oriented activities, and the development of self-control skills are described. The importance of involving parents in the correction process and the use of sensorimotor exercises in combination with other methods are also highlighted.

Key words: psychomotor correction, emotional-motor regulation, autism spectrum disorder, spatial imagination, body schema, sensorimotor exercises, cooperation with parents.

Аннотация: В статье рассматриваются методы психомоторной коррекции, применяемые в работе с детьми с нарушением психической регуляции на эмоционально-моторном уровне. Описаны эффективные комплексы упражнений и игровые методики для формирования схемы тела ребёнка, развития пространственного воображения, организации целенаправленной деятельности и развития навыков самоконтроля. Также раскрывается важность привлечения родителей к процессу коррекции и вопросы использования сенсомоторных упражнений в комплексе с другими методами.

Ключевые слова: психомоторная коррекция, эмоционально-моторная регуляция, расстройство аутистического спектра, пространственное воображение, схема тела, сенсомоторные упражнения, сотрудничество с родителями.

KIRISH

Bolaning sog'lom psixik rivojlanishi uchun uning emotsional-ironaviy regulatsiya darajasi katta ahamiyatga ega. Ayniqsa, autizm spektri buzilishi (ASB) bo'lgan bolalarda bu soha ko'pincha zaif rivojlangan bo'ladi. Shu bois, psixomotor korreksiya metodlari bolaning o'z tanasini anglash, fazoviy orientatsiya va harakatni boshqarish qobiliyatlarini shakllantirishda asosiy vosita sifatida qo'llaniladi. Bunda tana sxemasini rivojlantirish, harakatni rejalashtirish, o'z harakatlarini nazorat qilish va ijtimoiy vaziyatlarda moslashish mahoratini o'rgatuvchi turli mashqlar, o'yinlar va o'quv topshiriqlari ishlatiladi.

Emotsional-ironaviy darajada psixik faoliyatni boshqarish – bu psixika rivojlanishining shunday bosqichi bo'lib, unda faoliyatni boshqarish va tashkil etish tashqi dunyo ob'ektlarining affektiv ahamiyatli uzoq muddatli mnemik va perseptiv obrazlari orqali amalga oshiriladi.

Emotsional-ironaviy daraja disfunktsiyasi bo'lgan bolani tavsiflash:

Ushbu bosqichda tananing sxemasi shakllangan bo'lishi kerak. Bola o'zini boshqa odamdand to'liq ajratadi. Oyna orqali o'zini taniydi. Natijada bola o'zini va boshqalarni taniydigan umumlashtirilgan inson obrazi shakllanadi (Lakan, 1997).

Atrofdagi predmetlar bola uchun allaqachon ma'lum affektiv ahamiyatga ega bo'ladi. Nutqda shaxsiy olmoshlar paydo bo'ladi. Agar oldingi bosqichda bola o'z/boq'larni farqlagan bo'lsa, endi "Men"/"Men emas"ni farqlaydi. Nutqda odatda oddiy grammatik tuzilmalar agrammatizmlar bilan kuzatiladi yoki juda uzun, g'alati matnlar bo'lishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ayres, A. J. (2005). Sensory Integration and the Child. Western Psychological Services. Ayres sensoriy integratsiya nazariyasining asoschisi sifatida psixomotor korreksiya usullarini batafsil bayon etadi. U bolalarda tana sxemasi va fazoviy tasavvurlarni rivojlantirish uchun mo'ljallangan mashqlarni – masalan, tortish, tortib tortish va balans mashqlarini – amaliy misollar bilan tushuntiradi. Muallifning yondashuvi bolaning sezgi-kanal tizimlarini uyg'unlashtirish orqali harakat koordinatsiyasini yaxshilashga qaratilgan.

Baranek, G. T. (2002). Efficacy of sensory and motor interventions for children with autism. Baranek va hamkasblari turli sensor-motor mashqlar (masalan, oyoq-tiz mashqlari, o'yinchoqlar bilan fazoviy o'yinlar) samaradorligini eksperimental jihatdan o'rganishdi. Tadqiqotda psixomotor treningdan so'ng bolaning fazoviy navigatsiya qobiliyati va ijtimoiy muloqotda qatnashish ko'nikmalari sezilarli darajada yaxshilanishi qayd etilgan.

Provost, B., Lopez, B., & Heimerl, S. (2007). Levels of gross and fine motor development in young children with autism spectrum disorder. Ushbu maqolada autizmli bolalarning katta (gross) va mayda (fine) motorik ko'nikmalari tahlil qilinadi. Mualliflar gigiena mashqlari hamda fazoviy tasavvurlarni mustahkamlovchi o'yinlar (xususan, bloklar bilan konstruksiya, labirint o'yinlari) yordamida motorik darajani baholash usullarini taqdim etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Muloqot bu bosqichda mimika va nutqqa tayanadi. Ko'z qarashida kontakti izlash, o'zini va qilayotgan ishini boshqalar qanday qabul qilayotganini baholash ehtiyoji paydo bo'ladi. Haqiqiy g'azab va chinakam mehr namoyon bo'ladi. Muloqotdagi asosiy qiyinchiliklar bolaning kuchli egotsentrizmi, negativizm va o'jarlikning ortishi bilan bog'liq. Birinchi marta raqobat va ayyorlik paydo bo'ladi.

Bekinnmachoq o'yini – obyektning fazoda doimiyiligini tushunish belgisi sifatida yuzaga keladi. Vaqt allaqachon o'tgan, hozirgi va kelajak shakllarida chiziqli jarayon sifatida qabul qilinadi; uning qaytmasligi tushunchasi shakllanadi.

Kognitiv sohada A. V. Semenovich (2002) ta'riflagan "differensial magistral funksiyalar yetishmovchiligi – disgenetik sindrom" doirasidagi barcha buzilishlar kuzatiladi. Harakat sohasida bunday bolalarda ambilateral belgilar va psevdosollik to'planishi, retsiprok va sensorimotor koordinatsiyalarning qo'pol nuqsonlari aniqlanadi. Optiko-gnostik sohada idrok parchalanishi, fazoviy tasavvurlarning barcha darajalarda qo'pol buzilishi hamda chizishda 90° burilishlar uchraydi.

Mnemik sohada xotiraning modalitetga bog'liq bo'lmagan selektivlik nuqsonlari namoyon bo'ladi. Nutq sohasida esa yengil anomik holatlar, fonetiko-fonematik tahlil nuqsonlari yoki og'ir nutq rivojlanishi ortda qolish hollari kuzatilishi mumkin.

Korreksiya maqsadi:

Ixtiyoriy emotsional o'z-o'zini boshqarish va murakkab dasturlar yordamida maqsadga yo'naltirilgan faoliyatni shakllantirish.

Korreksiya vazifalari:

- Yarim sharlararo o'zaro aloqalarni va fazoviy tasavvurlarni rivojlantirish;
- Maqsadga yo'naltirilgan harakatni hamda murakkab harakat dasturlarini rejalashtirish va amalga oshirish qobiliyatini shakllantirish;
- O'z faoliyatini oddiy rejalashtirish ko'nikmasini rivojlantirish;
- Boshqalarning va o'z faoliyatini baholash ko'nikmalarini shakllantirish;
- Bolaning maqsadga yo'naltirilgan faolligini rag'batlantirish;
- Qiyinchiliklarni yengib o'tish va turli darajadagi ruhiy tushkunlikka bardosh berish ko'nikmalarini rivojlantirish;

- Ijtimoiy vaziyatlarning mazmuni va ma'nolarini anglashni o'rgatish.
Korreksion ishning xususiyatlari:
- Individual hamda guruh shaklida olib borilishi mumkin;
- Bola mashg'ulotni reja asosida, tayangan holda bajaradi;
- Mashg'ulotlarni to'liq mashqlar majmuasidan boshlash, majmuadagi har bir o'zgarishga bolani jadval orqali tayyorlash zarur;
- Mashqlar avvaliga taqlid orqali bajariladi – bajarilish sifatiga e'tibor qaratish muhim;
- Emotsional rag'batlantirish va raqobat motivi faol qo'llaniladi, bu mashq sifatini oshirishga yordam beradi;
- Bolaning tashabbusi va qiziqishlarini hisobga olish zarur: mashg'ulot rejasini bola bilan birgalikda tuzish, yoqimli mashqlarni kamroq mashhur bo'lganlari bilan almashtirib turish tavsiya etiladi;
- Bolani mashg'ulot natijasini mustaqil baholashga undash mumkin.
Kutilayotgan natijalar:
- Mashqlar mustaqil bajariladi, bola oddiy reja bo'yicha ishlay oladi;
- Bola bolalar guruhida ishlay oladi, ularga taqlid qiladi va raqobatlashadi;
- Bola maqsadga yo'naltirilgan faoliyatga qodir bo'ladi;
- Koordinatsiyalar differentsiallashadi, aniq bo'ladi; grafik faoliyat rivojlanadi;
- Bola ijtimoiy raqobat vaziyatida yo'naladi, turli ijtimoiy rollarni bajara oladi;
- Bola boshqa bolalarni sezadi, ularga emotsional munosabat bildiradi, bolalar orasida simpatiya yoki anti-patiya hosil qiladi, yordam bera oladi hamda o'zini himoya qila oladi.
Taxminiy mashqlar majmuasi dastlabki 3–4 oy davomida 1–3-daraja bazaviy mashqlar bajariladi, so'ng yangi mashqlar qo'shiladi.
Bazaviy mashqlar:
- Tuxum mashqi;
- Olmayoki yoki tezachoq mashqlari;
- Bo'g'irsoq, g'umbak, tirsak–tizzas mashqlari (ko'rsatma bo'yicha mustaqil bajariladi);
- Qanotchalar va savatcha mashqlari;
- Yog'ochcha mashqi (kattalar tomonidan yumalay yoki bolalar guruhida bir-biridan o'tib bajarilishi mumkin);
- Velosiped, qorin bilan emaklash, orqa bilan emaklash va to'rt oyoqcha emaklash mashqlari.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qo'shimcha mashqlar:

“To'rt oyoqcha” mashqi. Bola to'rt oyoqcha oldinga va orqaga harakatlanadi. Avval mashq bir vaqtning o'zida bir tomonlama qo'l va oyoqni harakatlantirish orqali bajariladi, keyin esa qarama-qarshi qo'l va oyoq ishlatiladi. Dastlab qo'llar bir-biriga parallel joylashadi, keyinchalik ketma-ket (bitta chiziqda) yuriladi va nihoyat qo'llar chatishtirib yuriladi – ya'ni har bir “qadam”da o'ng qo'l chap qo'lining orqasiga o'tadi, so'ng chap qo'l o'ng qo'lining orqasiga o'tadi. Oyoqlar esa oddiy tartibda – navbatma-navbat, bir-biriga parallel harakatlanadi.

“To'rt oyoqchada poyezdcha” mashqi. Ishtirokchilar to'rt oyoqcha holatda turadilar. Har bir ishtirokchi oldidagi bolaning oyoqlaridan ushlab oladi. Birinchi qatordagi yetakchi qolganlarni boshqaradi. Birgalikda avvalgi mashqda tavsiflangan harakatlarni sinxron bajaradilar.

“Yon tomon to'rt oyoqcha” mashqi. Bola to'rt oyoqcha yon tomonga – o'ngga va chapga – yuradi. Avval bu qo'shib yurish qadamidir: masalan, o'ng tomonga yurishda bir vaqtning o'zida o'ng qo'l va o'ng oyoq harakatlanadi, keyin chap qo'l va chap oyoq harakatlanadi. So'ng qo'llarni chatishtirish qo'shiladi: masalan, bola o'ngga yurayotganida avval chap qo'l o'ng qo'l bilan chatishtiriladi (oyoq birga turadi), keyin o'ng qo'l chap qo'l yoniga (o'ng tomonga) qo'yiladi va shu paytda o'ng oyoq o'ngga qadam tashlaydi. Keyingi qadamda chap qo'l yana o'ng qo'l bilan chatishtiriladi, chap oyoq o'ng oyoqqa yaqinlashtiriladi.

“To‘g‘ri to‘rt oyoqcha” mashqi. Ushbu mashqda bosh, ko‘z va til har xil kombinatsiyada harakat qiladi. Bola o‘ng qo‘lini oldinga chiqaradi, shu bilan bir vaqtda boshini o‘ngga buradi, qarashini o‘ngga o‘tkazadi va tilini ham shu tomonga siljitadi. Keyin chap qo‘l oldinga chiqadi, bosh, ko‘z va til bir vaqtda chapga buriladi. Ushbu kombinatsiya o‘zlashtirilgandan so‘ng yo‘nalishlarni o‘zgartirish mumkin: masalan, o‘ng qo‘lini oldinga chiqarganda boshni chapga, qarashni va tilni o‘ngga burish; yoki chap qo‘lini oldinga olib kelganda boshni o‘ngga, qarashni va tilni chapga yo‘naltirish. Boshqa variant: o‘ng qo‘l oldinga, bosh va til chapga, ko‘zlar esa o‘ngga buriladi va hokazo.

Sensomotor o‘zaro ta’sir mashqlari. Ko‘z-harakat mashqlari o‘tirgan holda bajariladi: bosh harakatsiz, bola qo‘li bilan kichik predmetni (masalan, o‘yinchoq) asosiy yo‘nalishlar bo‘ylab mustaqil harakatlantiradi. Bundan tashqari, bola havoda turli shakllar, harflar yoki cheksizlik belgisi chizadi. Ko‘z va til harakatlari bir va qarama-qarshi yo‘nalishda amalga oshiriladi.

Mayda motorika bilan ishlash. Turli barmoq gimnastikasi mashqlariga taktil gnozis va praksis bo‘yicha topshiriqlarni qo‘shish kerak.

“Pozani takrorla” mashqi. Bola ko‘zini yumadi. Katta bola unga ma’lum bir poza beradi va uni yodlab qolishni so‘raydi. Keyin bola bo‘shashadi, so‘ng eslab, o‘sha pozani qayta tiklashga harakat qiladi. Dastlab poza oddiy bo‘lishi kerak (masalan, qo‘lni ko‘tarish). Qiyinlashtirilgan pozalarda tananing har ikkala tomonini ishlatish, pozalarni assimetrik qilish (masalan, o‘ng qo‘l bilan chap quloqni ushlab, chap oyog‘ini ko‘tarish) tavsiya etiladi. Mashqni ko‘rgazmali namuna yordamida ham bajarish mumkin.

“Tegish” mashqi. Bola ko‘zini yumib, yerda yotadi. Katta bola uning tanasining bir nechta nuqtasiga teginadi; keyin bola ko‘zini ochmasdan tegingan joylarni ko‘rsatadi.

“Tana alifbosi” mashqi. Katta bola harflar yoki raqamlarni avval bolaning beliga, keyin qo‘lining tashqi tomoniga “yozadi”, bola esa ularni topishga harakat qiladi. Bundan tashqari, plastilindan harf va raqam yasash ham foydalidir.

“Sehrli xaltachalar” mashqi. Boladan ko‘zini yumib, biror predmetni ushlab ko‘rishni so‘rang. Keyin u qo‘lini xaltachaga tiqib, 5–7 o‘xshash predmet orasidan o‘sha birini topishi kerak. Avval bir qo‘l bilan, keyin ikkinchisi bilan bajariladi. Mashq turli o‘lcham, og‘irlik va hidli obyektlar bilan bajarilishi mumkin.

Fazoviy tasavvurlar va emotsional-ironaviy funksiyalarni rivojlantirish mashqlari:

“Xona rejasini chiz” mashqi. Boladan o‘z xonasi yoki kvartirasi rejasini chizishni so‘rang; kattalar yordam bera oladi. Keyin o‘yinchoq yoki boshqa syurpriz xonaga yashiriladi va xaritada joyi belgilanadi. Bola o‘yinchoqni topishi yoki rollarni almashtirib, o‘yinchoqni yashirib, xaritada belgilashi mumkin.

“Dispetcher va samolyot” mashqi. Boladan o‘zini samolyot, kattani esa dispetcher deb tasavvur qilishini so‘rang. Dispetcher samolyotga burilishlarni (o‘ngga-chapga, oldinga-orqaga) ko‘rsatadi. Keyin rollarni almashirish mumkin.

“Kunini chiz” mashqi. Uyga vazifa sifatida berilishi mumkin. Bola kattalar bilan birga o‘z kunini chizadi, voqealarni tartib bilan joylashtirishni va eng muhimlarini ajratishni o‘rganadi (“kun boshida nima bo‘ldi, keyin nima bo‘ldi”; “men uchun ushbu bahoni olish, bolalar bilan yugurib o‘ynash va arg‘imchoqda uchish juda muhim edi”). Bola o‘z his-tuyg‘ulariga va ularning sabablariga e’tibor qaratishi kerak.

“Aylanish” mashqi. Bolaga o‘zini kirpi, quyon, sher, tulki, mushuk yoki chig‘anoq deb tasavvur qilishni taklif qiling, so‘ngra ramziy taqlid mashqlarini bajaring (masalan: “Tasavvur qil, kirpi dumalab to‘p bo‘lib oldi...”).

“Rejissyor” mashqi. Oddiy syujetli o‘yinda rejissyor bo‘lishni taklif qiling – rollarni taqsimlash va syujetni rivojlantirish. Agar syujet bir xillikka o‘tib ketsa, murakkablashtirish va yangi vaziyatlar qo‘shish orqali bolani qaror qabul qilishga undang.

“To‘rt unsur” mashqi. Ixtiyoriy boshqaruvni rivojlantiruvchi o‘yin: “yer” desa, bola qo‘llarini pastga tushirib polga tegadi; “suv” – qo‘llarini oldinga uzatib to‘lqin shaklida harakat qiladi; “havo” – qo‘llarini yuqoriga ko‘tarib uchayotgandek harakat qiladi; “olov” – o‘z o‘qi atrofida aylanadi.

“Haydovchilar va piyodalar” mashqi. Bolalar ikki guruhga – haydovchilar va piyodalar – bo‘linadi. Yetakchi buyrug‘i bilan navbatma-navbat bir guruh harakatlanadi, ikkinchisi devor yonida navbat kutadi.

“Tez-sekin” mashqi. Bolalar xonada harakatlanib, yetakchining buyrug‘iga ko‘ra ba’zan tezlashadi, ba’zan sekinlashadi.

“Bo‘shashgan tana” mashqi. Bola ko‘zini yumib, orqasi bilan yerga yotadi. Yetakchi uning qo‘l-oyog‘ini ko‘tarib, bo‘shashganlik darajasini tekshiradi. Bola qo‘l va oyoqlarini bimalol erga tushirishga harakat qiladi.

Sensomotor korreksiya autizm spektri buzilishi (ASB) bo‘lgan bolalar bilan korreksion ishning zaruriy qismidir va boshqa usullar bilan mukammal uyg‘unlashadi. Dizontogenez mexanizmlarini to‘g‘ri baholash ta’sir usullarini tanlash va mashg‘ulotlarda sensomotor mashqlarning ulushini individual ravishda aniqlash imkonini beradi. ASB bo‘lgan bolalarga korreksion yordamning umumiy tizimi barcha darajadagi metodikalarni bir vaqtning o‘zida qo‘llashni ko‘zda tutadi, ammo ularning o‘zaro nisbati, intensivligi, mashg‘ulotlar tezligi va boshqa jihatlar bolaning dolzarb vazifalari va rivojlanish dinamikasiga qarab o‘zgaradi.

Agar jarayonga butun oila jalb etilsa, kurs samaradorligi bir necha barobar oshadi. Shu sababli mutaxassis ota-onalarga psixologik yordam bera olishni, ularning dolzarb qiyinchiliklari va qondirilmagan ehtiyojlarini aniqlay olishini ta'minlashi zarur. Ota-ona korreksion mashg'ulotlarda sherik bo'lishi – uyda o'zlashtirilgan ko'nikmalarni takrorlashi – katta resurs talab etadi.

“Bola – ota-ona” juftligi o'rtasida samarali o'zaro hamkorlikni tashkil etish mutaxassisning eng muhim vazifasidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Emotsional-ironaviy darajadagi psixomotor korreksiya bolaning umumiy rivojlanishi va ijtimoiy moslashuvi uchun muhim ahamiyatga ega. Mashg'ulotlar individual hamda guruh formatida o'tkazilib, bolaning tashabbusi va qiziqishlari hisobga olinadi. Sensomotor mashqlar, syujetli o'yinlar va fazoviy orientatsiya topshiriqlari bolaning harakat koordinatsiyasini, o'zini-o'zi boshqarishini hamda ijtimoiy rollarni tushunishini rivojlantiradi. Ota-onalarning faol ishtiroki korreksiya samaradorligini oshiradi va bolaning kundalik hayotida yangi ko'nikmalarni mustahkamlashga yordam beradi. Shunday qilib, korreksion ishlar kompleks yondashuvni talab qiladi va professional mutaxassis, bola hamda ota-onaning hamkorligi asosida amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Горячева Т. Г. Расстройства аутистического спектра у детей: метод сенсомоторной коррекции" Интермедиатор". – М., 2018.
2. Анохин П. К. Принципы системной организации функций. – М.: Наука, 1973; Байэр Т. Психическое развитие младенца. – М.: Прогресс, 1985.
3. Башина В. М. О синдроме раннего детского аутизма Каннера // Невропатология и психиатрия. – 1974. – Вып. 10.
4. Бернштейн Н. А. О построении движений. – М.: Медгиз, Венгер Л. А., Ибатуллина А. А. Соотношение обучения, психического развития и функциональных особенностей созревающего мозга // Вопросы психологии. – 1989. – № 2.
5. Выготский Л. С. История развития высших психических функций // Собрание сочинений в 6 т. – Т. 3. – М., 1983.
6. Доман Г. Что делать, если у вашего ребёнка повреждение мозга. – М., 2007.
7. Горюнова А. В. Неврологические предшественники и маркеры предрасположенности к шизофрении (проспективное исследование детей раннего возраста из группы высокого риска по шизофрении): автореф. дис. ... д-ра мед. наук. – М., 1995.
8. Горячева Т.Г., Султанова А.С. Сенсомоторная коррекция при нарушениях психического развития в детском возрасте. – М., 1999.
9. Джозеф Р. М. Нейропсихологические основы понимания аутизма / Особый ребёнок: исследования и опыт помощи. – Вып. 5. – М.: Тервинф, 2006.
10. Исаев Д. Н., Мнухин С. С. Об органической основе некоторых шизоидных и аутистических психопатий // Актуальные вопросы клинической психопатологии и лечения психических заболеваний / Под ред. С. С. Мнухина. – Л., 1969.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.